

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Copernicus program létrehozásáról és a 911/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD))

(2014/C 67/17)

Előadó: **Edgardo Maria IOZIA**

2013. július 1-jén az Európai Parlament és 2013. szeptember 6-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Copernicus program létrehozásáról és a 911/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. október 2-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. október 16-17-én tartott 493. plenáris ülésén (az október 16-i ülésnapon) 144 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli a Copernicus program létrehozásáról és a 911/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatot, még ha ez a programra vonatkozóan 2011-ben megállapított optimális ütemtervhez képest egy év késéssel született is meg.

1.2 Az EGSZB különösen üdvözli, hogy mind a tagállamok, mind az Európai Parlament elfogadták az immár Copernicusra átkeresztelt GMES-program finanszírozásának a többéves pénzügyi keretbe való beillesztésére vonatkozó határozott álláspontot, lehetővé téve ezáltal a program hatékony megvalósítását, noha a programra fordítható összeg az előzetesen tervezettnél jó 2 milliárd euróval kevesebb. Ez a csökkentés a program egészét veszélybe sodorhatja. Az Európai Bizottság rugalmasságot mutatott a tekintetben, hogy ennyire radikálisan megváltoztassa saját meggyőződését.

1.3 Az EGSZB megerősíti, hogy határozottan és meggyőződéssel támogatja az Európai Unió újprogramjait, például a Horizont 2020 keretprogramon belül a Galileo és a Copernicus kiemelt programokat, amelyek meghatározzák az innovációs kapacitást és a technológiai fejlődést, miközben lehetővé teszik, hogy az európai űripar megőrizze elsőségét nemzetközi versenytársaival szemben, valamint hozzájárulnak a tudáshoz és a kutatáshoz kapcsolódó minőségi foglalkoztatás fejlesztéséhez kedvező környezet kialakításához.

1.4 Az EGSZB – az első Sentinel műholdak útnak indítása előtt néhány hónappal – javasolja az Európai Bizottságnak, hogy határozza meg egyértelműen a Copernicus program irányítását, mivel az jelenleg nehezen értelmezhető. Az EGSZB véleménye szerint az európai űrpolitika két legfőbb szereplőjének, az

Európai Űrügynökségnek (ESA) és a Meteorológiai Műholdak Hasznosítása Európai Szervezetének (EUMETSAT) egyértelműen részt kell vennie az űr- és meteorológiai programok irányítási folyamatában, valamint a program egészének irányításában. Ez nem derül ki egyértelműen az Európai Bizottság javaslatának preambulumbekzdéseiből. A rendeletre irányuló javaslat 12. cikke (4) és (5) bekezdését módosítani kell: a feltételes módot (ruházhatja) kijelentő módra (ruházza) kell cserélni.

1.5 Az EGSZB, mint korábban többször is, aggodalmának ad hangot a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok alkalmazásával kapcsolatban, mivel az nem tükrözi az EUMSZ arra vonatkozó rendelkezéseit, hogy a felhatalmazás korlátozott ideig és nem alapvető tevékenységek vonatkozásában gyakorolható. E felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat oly módon kell részletezni, hogy az világos kereteket teremtsen valamennyi érdekelt fél számára.

1.6 Az EGSZB javasolja, hogy részletesen dolgozzák ki azokat a beszerzési szabályokat, amelyek meghatározzák, hogy az üzleti szféra milyen feltételekkel vehet részt a Copernicus program tervezett tevékenységeiben. E szabályoknak – a kisvállalkozói intézkedéscsomag (Small Business Act, SBA) szerinti kötelezettségek és az egységes piaci intézkedéscsomagban (Single Market Act, SMA) előre jelzett belső piaci fejlődés alapján – kellőképpen figyelembe kell venniük a kis- és középvállalkozásokat. Rendkívül fontos egy egyértelmű és stabil szabályozási keret a magánberuházások számára.

1.7 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a Copernicus programból értékes gazdasági potenciál bontakozhat ki, és hogy a program egybevágv az Európa 2020 stratégia célkitűzéseivel, valamint reméli, hogy a szóban forgó rendeletet mielőbb elfogadják, és

így a többéves pénzügyi keretben szereplő tevékenységek 2014 januárjától elindulhatnak. Az EGSZB szeretné, ha jelentősen növelnék a Copernicus program kereskedelmi alkalmazásaira (*downstreaming*) irányuló támogatásokat, amelyek célja jelenleg jól meghatározott, az azonban nem világos, milyen eszközöket kellene tartalmaznia a rendeletnek. Ennek meghatározása az Európai Bizottság feladata.

1.8 Az EGSZB alapvetően fontosnak tartja a lehető legtöbb vállalkozás bevonása érdekében egy olyan fórum létrehozását, mely ténylegesen lehetővé teszi a beruházások, a foglalkoztatás és a fejlesztés előmozdítását. Ebben a tekintetben úgy véli, hogy alapvető fontosságú a rendelkezésre bocsátott adatok minden európai szereplő számára szabad és ingyenes elérése, és nyomatékosan támogatja a harmadik országokkal való tárgyalások megkezdését egy abszolút kölcsönösségen alapuló rendszer kialakítása érdekében azon országok iparáival, ahol hozzáférhetőek ezek az adatok. Ilyen megállapodások hiányában az EGSZB helyénvalónak tartja egy olyan engedélyezési rendszer bevezetését ezen országok iparágai számára, amely a Copernicus program leglényegesebb adataihoz való hozzáférésre korlátozódik. A rendszerhez való szabad hozzáférést az összes fejlődő és bármilyen más ország számára biztosítani kell vészhelyzetben.

1.9 Az EGSZB egyetért azzal, hogy – a jelentős anyagi kötelezettségvállalásra és az adatok érzékenységre tekintettel – az Európai Unió legyen a rendszer tulajdonosa. Megjegyzi, hogy a rendeletre irányuló javaslat nem határozza meg az efféle tulajdon kezelését és átruházását illető jövőbeni módokat, költségeket és felelősségi köröket. Kéri, hogy e tekintetben az Európai Bizottság legyen egyértelműbb.

1.10 Az EGSZB nyomatékosan ajánlja az összes európai intézménynek, különösen az Európai Parlamentnek, amelynek már csak kevés munkáiúlése van hátra a közelgő választások miatti feloszlásáig, hogy gyorsan hagyják jóvá a rendeletet, elfogadva a javasolt javításokat, ezáltal pedig a Copernicus program folytatását. Valós a veszélye annak, hogy megszűnik a program finanszírozása, ha időben nem hagyják jóvá.

2. Bevezetés

2.1 A szóban forgó rendelet teremt meg az európai Föld-megfigyelési program, a GMES (globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelés) irányításának és finanszírozásának megfelelő jogi keretet a program következő, 2014-től kezdődő működési szakaszára. Ennek érdekében hatályon kívül helyezi a program létrehozásáról szóló és 2013 végéig hatályban lévő 911/2010/EU rendeletet.

2.2 A GMES program neve e rendelet értelmében ezentúl hivatalosan is Copernicus program.

2.3 Tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre, és különösen annak 189. cikkére, az Európai Parlament és a Tanács új rendeletére irányuló javaslat a következőkre vonatkozik:

- 1) a program nevének Copernicusra változtatása;
- 2) a GMES program működési szakaszának irányítása és annak lehetővé tétele az Európai Bizottság számára, hogy egyes tevékenységeket meghatározott szereplőkre ruházzon át;
- 3) a 2014–2020 közötti időszak finanszírozása.

2.4 Amint azt a javaslat is összefoglalja, a „Copernicus a következő hat szolgáltatásra tagolódik: tenger-, légkör-, szárazföld- és éghajlat-megfigyelés, valamint a katasztrófaelhárítás és a biztonság támogatása. A Copernicus műholdaktól és lokális érzékelőktől, például bójáktól, hőlégballonoktól vagy levegő-érzékelőktől származó adatok felhasználásával nyújt időszerű és megbízható, többletértéket képviselő információkat és előrejelzést többek között a mezőgazdaság és a halászat, a földhasználat és a várostervezés, az erdőtüzek elleni küzdelem, a katasztrófaelhárítás, a tengeri szállítás vagy a légszennyezés-megfigyelés támogatásához. A Copernicus ezenkívül hozzájárul a gazdasági stabilitáshoz és növekedéshez azáltal, hogy a Copernicus megfigyelési adat- és információs termékekhez való teljes körű és nyílt hozzáférés révén számos különböző ágazatban előmozdítja a kereskedelmi alkalmazásokat (az úgynevezett *downstream* szolgáltatásokat). A Copernicus az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó Európa 2020 stratégia keretében megvalósítandó programok egyike, amelyet tekintettel annak az uniós szakpolitikák széles körében érvényesülő előnyeire, belefoglaltak az Európa 2020 stratégia iparpolitikai kezdeményezésébe.”

2.5 Az úrinfrastruktúra finanszírozása eddig mintegy 3,2 milliárd euróba került, amely összeg nagy részét az ESA (több mint 60 %) és más uniós alapok (kb. 30 %) biztosították a 7. keretprogram (FP7) égisze alatt.

2.6 A működési szakasz finanszírozása, amely magában foglalja mind az adatok hasznosítását, mind az úrinfrastruktúra megújítását, a felmerülő költségek mértéke miatt nem terhelheti az egyes tagállamokat. Az Európai Unió ezért e rendelet értelmében felelősséget vállal a Copernicus/GMES program működési szakaszáért és annak (2011. évi áron) 3 786 millió euró összegű finanszírozásáért.

2.7 „Az Európa 2020 stratégia költségvetése” című közleményében (COM(2011) 500 final, 2011. június 29.) az Európai Bizottság javasolta, hogy a GMES finanszírozása a 2014–2020-ra vonatkozó többéves pénzügyi kereten kívül történjen.

2.8 Az EGSZB korábban is hangot adott annak, hogy határozottan ellenzi az Európai Bizottságnak ezt a javaslatát, vagyis hogy a GMES program fejlesztéséhez és kiterjesztéséhez szükséges finanszírozást külső, azaz ad hoc alapon kezeljék. ⁽¹⁾

(1) HL C 299., 2012.10.14., 72 o.

2.9 Ezért ezt a külső finanszírozásra vonatkozó első javaslatot az Európai Parlament a 2012. február 16-i P7_TA(2012)0062 állásfoglalásával visszaküldte. Az Európai Tanácsnak a többéves pénzügyi keretről szóló, 2013. február 7–8-i következtetéseiben az szerepel, hogy a program finanszírozására az 1a. alfejezet keretében, (2011. évi árakon) legfeljebb 3 786 millió euró maximális kötelezettségvállalással kerül sor, amelyet a többéves pénzügyi keretről szóló rendelet fog megállapítani.

2.10 A nemzeti ügynökségek is rendelkeznek saját Földmegfigyelő rendszerekkel. Az Európai Bizottság javaslatában megjegyzi, hogy ezek azonban a környezetvédelmi megfigyelés terén folytatott fenntartható operatív programok finanszírozása tekintetében nem találtak módot az együttműködésre. Az ilyen jellegű folyamatos megfigyelés iránti igény már-már kritikus, mivel a hatóságok egyre nagyobb politikai nyomás alatt állnak, hogy a környezetvédelem, a biztonság és az éghajlatváltozás területén megalapozott döntéseket hozzanak, valamint mivel be kell tartaniuk a nemzetközi megállapodásokat.

3. Általános megjegyzések

3.1 A Copernicus/GMES űrinfrastruktúra, amelyet 2005-től kezdve napjainkig az ESA fejleszt, közel 2 milliárd euró független finanszírozásban részesült, és további kb. 1 milliárd euró támogatást kapott a 7. keretprogram „Űrkutatás” témájához rendelt uniós forrásokból és a kezdeti működést finanszírozó alapokból, így összesen mintegy 3,2 milliárd euró kiadást jelent máig, illetve a tervek szerint 2013 végéig.

3.2 Az Európai Bizottság a (17) preambulumbekkezdésben megállapítja, hogy a program partnerségi vonatkozására tekintettel a program végrehajtásával a megfelelő műszaki és szakmai kapacitással rendelkező szervezeteket kell megbízni, amelyek közül néhányat a (18) preambulumbekkezdésben meg is említi. Ezért a működési szakasz sikere érdekében az e rendelet alapján létrehozandó irányítási megállapodásban figyelembe kell venni az európai műholdágazatban jelenlévő valós kapacitásokat és ezek adatainak hasznosítását. Az Európai Bizottság azonban a (18) preambulumbekkezdésben elmulasztja megnevezni az európai műholdak terén tervezési, működési és irányítási kapacitással rendelkező két legfőbb szereplőt, az Európai Űrügynökséget (ESA) és a Meteorológiai Műholdak Hasznosításának Európai Szervezetét (EUMETSAT).

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az űrkutatás területén néhány európai állam két nagy szervezetbe, az Európai Űrügynökségbe (ESA) és a Meteorológiai Műholdak Hasznosításának Európai Szervezetébe (EUMETSAT) tömörült. Az ESA – amelynek éves költségvetése több mint 4 milliárd euró, személyzete pedig meghaladja a 2 250 főt (2011) – számos fontos környezeti műholdat (ERS, Envisat, Cryosat, SMOS, GOCE, SWARM) fejlesztett és működtetett, és ez az ügynökség fejlesztette a Meteosat, a második generációs Meteosat (Meteosat Second Generation) és a Met-OP európai meteorológiai műholdakat is. Az ESA ezenkívül harmadik felek kutatási eredményeinek hosszú sorát (*third party missions*) is archiválja és terjeszti. Az EUMETSAT, a Meteorológiai Műholdak Hasznosításának Európai Szervezete – amelynek éves költségvetése közel 300 millió euró, személyzete pedig 280 fő (2011) – kifejezetten a meteorológiai adatok feldolgozásával és terjesztésével foglalkozik.

4.2 Az európai űrpolitika e két nagy szervezet mellett az Európai Unió más ügynökségeit is érinti. Ezeket az alábbi táblázat tartalmazza (?):

Ügynökség	Főbb tevékenységek	Költségvetés és személyzet (2007)
Európai GNSS (Európai Globális Navigációs Műhold-rendszer) Ügynökség	Az európai műhold-navigációs programok (pl. Galileo) irányítása.	5,4 millió (2009) – 50 fő
Az Európai Unió Műholdközpontja	Támogatás biztosítása az EU-nak a műholdképek elemzésében.	16 millió (2011) – 100 fő
Európai Környezetvédelmi Ügynökség	Környezeti kérdések integrálása a gazdaságpolitikába.	41 millió (2012) – 220 fő
Európai Tengerbiztonsági Ügynökség (EMSA)	Technikai és tudományos segítségnyújtás a tengeri biztonsággal és szennyezéssel kapcsolatos uniós jogszabályok kidolgozásához.	54 millió (2010) – 200 fő
FRONTEX	A tagállamok operatív koordinációja a határok biztonsága érdekében.	22 millió (+13 millió tartalék) – 170 fő
Európai Védelmi Ügynökség	Együttműködés a védelmi képességek és a fegyverkezés területén.	31 millió (2010) – 100 fő
Európai Kutatási Tanács	A 7. keretprogram része. Az európai tudományos kutatás és kiválóság támogatása.	32 millió (2009) – 220 fő
Kutatási Végrehajtó Ügynökség	A 7. keretprogram számos programjának értékelése és irányítása.	31 millió (2009) – 349 fő

4.3 A fentebb jelzett számadatok összefoglalják, milyen operatív kapacitással rendelkeznek a műholdak területén az Európai Unió ügynökségei, az ESA és az EUMETSAT. Az Európai Bizottságnak a programhoz szükséges feltételek kapcsán minden rendelkezésre álló forrást és szakértelmet figyelembe kell vennie.

4.4 A (18) preambulumbekkezdésben az ESA és az EUMETSAT nem szerepel kifejezetten a Copernicus programot végrehajtó szereplők között. Ezen intézményeket bele kell foglalni a szövegbe, tekintettel annak 11. cikkére.

4.5 A rendeletre irányuló javaslat 12. cikke (4) és (5) bekezdését módosítani kell: a feltételes módot (ruházhatja) kijelentő módra (ruházza) kell cserélni.

(?) Forrás: PACT-European Affairs.

4.6 Az Európai Bizottság a 2. cikk (1) b) és (4) b) pontjában a Copernicus program legfőbb célkitűzései között említi a gazdasági növekedési és a foglalkoztatási célkitűzéseket.

4.7 Az EGSZB egyetért ezzel, ugyanakkor kéri, hogy dolgozzanak ki konkrét és megfelelő kezdeményezéseket annak érdekében, hogy mindez megvalósulhasson. Vonatkozik ez különösen azokra a meghozandó intézkedésekre (*downstreaming*), amelyek meghatározzák a produktív tevékenységek hozzáadott értékét. A terjesztési tevékenység, a rendszer által szolgáltatott adatok lehetséges alkalmazásai fejlesztésének ösztönzése és a Copernicus programban rejlő lehetőségek széles körben való tudatosítása mind olyan alapvetően fontos tevékenységek, amelyeket bele kell foglalni a rendeletbe, és kifejezetten hivatkozni kell arra is, milyen intézkedéseket kell hozni az említett célkitűzések megvalósítása érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2013. október 16-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE
